

6. Nosko, M.O., Davydova, N.A. (2012). Problemata et modi emendandi efficientiam professionalis disciplinae futurae physicae educationis magistri. *Praeco de Chernihiv National ped. Universitas nomine T.G. Shevchenko. Series: Pedagogica. Corporis educatio et ludicra*. Chernihiv. Issue 92, vol.
7. Stepanchenko, N.I. (2017). Systema professionalis institutionis futuri magistri de physica educatione in altioribus institutis instituendis. *Diss. dr. ped. de scientia 13.00.04 - theoria et methodus educationis professionalis*. Vinnitsa. 629 p.
8. Sushchenko, L.P. (2003). Theoretica et methodologica principia professionalis institutionis futurarum specialium in educatione physica et ludis in altioribus institutionibus educationis: auctoris abstracti. thesis ad scientias obtinendas. *de gradu doctoris paedagogiae Scientiarum: spec. 13.00.04 - theoria et methodus educationis professionalis*. K. 46 p.
9. Tarasova, S.M. (2006). Procuratores professionales promptitudinis futurorum ad actiones moderatorum. *Scientific notae de Kirovohrad. status ped. Universitas nomine V. Vinnichenko. Series: Pedagogicae disciplinae: coll. de scientia Kirovohrad Ave*. Issue N. 68. P. 201-204.
10. Surhal, I.A. (2015). Essentia et structura promptitudinis professionalis futurae physicae educationis doctores sunt. *Heraldus de Chernihiv. nationalis ped. universitates Series: Pedagogicae disciplinae: coll. de scientia Chernihiv Ave*. Issue 125. P. 265-268.

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.4\(177\).08](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.4(177).08)
УДК 796.034-056.26:612.821.3

Грибан Г.П.,
ORCID 0000-0002-9049-1485
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фізичного виховання та спортивного вдосконалення,
Житомирський державний університет імені Івана Франка;
Логвиненко С.С.
ORCID 0009-0006-7787-6360
аспірант кафедри фізичного виховання та спортивного вдосконалення,
Житомирський державний університет імені Івана Франка.
Мазяр В.С.,
ORCID 0009-0001-2166-440X
аспірант кафедри фізичного виховання та спортивного вдосконалення,
Житомирський державний університет імені Івана Франка.

ДІАГНОСТИКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СПОРТСМЕНІВ З ПОРУШЕННЯМИ РОЗУМОВОГО ТА ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

У статті розкрито діагностику інтелектуального розвитку спортсменів з порушеннями розумового та фізичного розвитку. Встановлено, що будь-яка дитина з 8 років та людина з відхиленням розумового розвитку може тренуватись та брати участь у змаганнях Спеціальної Олімпіади, яка відповідає критеріям у затримці чи відхиленні розумового розвитку або за стандартним показником, яким є коефіцієнт інтелектуального розвитку IQ, або за іншими показниками, за довідкою медичного обстеження та дозволу лікаря. Мета статті полягає в обґрунтуванні методики проведення діагностики спортсменів з порушеннями розумового та фізичного розвитку згідно з існуючими міжнародними правилами для конкретних видів спорту. Для ефективною реалізації класифікації в змагальному процесі паралімпійців необхідно мінімізувати вплив людського фактора на результати класифікації. Однією з ключових осіб процесу класифікації є класифікатор, оскільки саме він проводить оцінювання рівня збережених можливостей спортсменів та визначає результат їх класифікацію. Це висуває суворі вимоги як до моральних якостей класифікатора, так і до його професійної майстерності.

Ключові слова: спортсмени з порушеннями розумового та фізичного розвитку, спортивна класифікація, класифікатор, паралімпійський спорт, рівень збережених рухових можливостей.

Griban Gryhoriy, Lohvynenko Serhii, Maziar Volodymyr. Intellectual Development Diagnostics in Athletes with Intellectual and Physical Disabilities.

In the article the diagnostic so intellectual development in athletes with intellectual and physical disabilities discussed. Any child from the age of 8 and any person with intellectual disabilities can train and participate in Special Olympics competitions. It has been determined that this must meet the criteria for delayed or impaired intellectual development based on the standard indicator - the IQ score, other indicators, medical examination report and doctor's permission. The purpose of the article is to substantiate the methodology for diagnosing athletes with intellectual and physical disabilities that adhere to existing international rules for specific sports. To effectively implement the classification in the competitive process of paralympians, human factor influence on classification results should be minimized. One of the key figures in the classification process is the classifier. This classifier allows assessing the level of preserve debilities of athletes and determines the outcome of athletes' classification. This imposes strict requirements both on the moral qualities of the classifier and on his her level of professionals kill. The diagnostics of intellectual development is carried out according to the criteria established by the World Health Organization, the International Classification of Diseases, using the Wechsler Intelligence Scale methodology (WAIS, WISC). The level of social adaptation and

adaptive behavior disorders are determined by a special set of socially significant indicators. They are defined in specially designed questionnaire forms A, B, C. The internationally recognized Vineland Adaptive Behavior Scale (VABS) is also used. The total quantitative data from forms A, B, C to determine the overall level of adaptive behavior is or dersisused and calculated as the arithmetic mean.

Key words: athletes with mental and physical development disorders, sports classification, classifier, Paralympic sport, level of preserved motor abilities

Постановка проблеми. Будь-яка дитина з 8 років та людина з відхиленням розумового розвитку може тренуватись та брати участь у змаганнях Спеціальної Олімпіади, яка відповідає критеріям у затримці чи відхилення розумового розвитку або за стандартним показником, яким є коефіцієнт інтелектуального розвитку IQ, або за іншими показниками, за довідкою медичного обстеження та дозволу лікаря. До змагань не допускаються люди, які мають функціональні обмеження, що пов'язано з фізичними або емоційними функціями, відхиленнями в поведінці, розвитку органів почуттів і пізнавальних функцій. Однак ці люди можуть брати участь у змаганнях як партнери в партнерських видах спорту. Кінцевим показником змагальної діяльності та її системоутворюючим чинником є спортивний результат. Досягнення результату суворо регламентується правилами змагань, специфічними для кожного виду спорту [1, 2, 3, 4 та ін.]. Тому класифікація спортсменів здійснюється спеціально акредитованими фахівцями/класифікаторами і підлягає постійному перегляду класифікаційних норм, які відповідають кодексу Міжнародного паралімпійського комітету.

Аналіз літературних джерел. Учасники змагань Спеціальних Олімпіад поділяються на групи (дивізіони) відповідно до їхнього віку, статі, рівня майстерності тощо. Групи (дивізіони) учасників складаються за принципом рівності, тобто всі учасники мають реальні можливості здобуття перемоги у змаганнях. Принцип рівності застосовується також і в командних змаганнях. Під час складання груп (дивізіонів) за принципом рівності, показники їхніх учасників оцінюються за низхідною. Розбіжність спортивних показників за часом чи очками між кращим та гіршим спортсменом однієї групи не повинна перебільшувати 15,0 %. У командних чемпіонатах розподіл команд за рівнем майстерності проводиться із використанням командних показників, результатів кваліфікаційних змагань та правила 15,0 %. У кваліфікаційних змаганнях команди беруть участь у скороченому варіанті змагань з офіційного виду спорту. Команди-суперники визначаються за показниками, що подаються разом із реєстраційними документами [8].

Діагностика інтелектуального розвитку здійснюється за критеріями встановленими Всесвітньою організацією охорони здоров'я, Міжнародною класифікацією хвороб із використанням методики дослідження інтелекту Векслера (WAIS, WISC). Рівень соціальної адаптації та встановлення порушень адаптивної поведінки здійснюється за спеціальним комплексом соціально значущих показників визначених у спеціально розроблених анкетних формах А, В, С, а також за допомогою міжнародно визнаної шкали адаптивної поведінки Vineland (VABS) [8].

Проблема невідповідності результатів класифікації національного рівня стандартам МПК є однією з найгостріших проблем в Україні. Функцію класифікаторів на національних змаганнях найчастіше виконують лікарі або старші тренери збірних команд з видів спорту [7, с. 268]. Одним із факторів, від яких залежить об'єктивність результату класифікації, є підготовленість класифікатора [7, с. 266]. Об'єктивне проведення класифікації залежить від кількості чинників, які пов'язані з людським фактором й особливостями організації та проведення самого процесу класифікації [7, с. 267]. Для ефективної реалізації класифікації в змагальному процесі паралімпійців необхідно мінімізувати вплив людського фактора на результати класифікації. Однією з ключових осіб процесу класифікації є класифікатор, оскільки саме він проводить оцінювання рівня збережених можливостей спортсменів та визначає результат класифікації спортсменів. Це висуває суворі вимоги як до моральних якостей класифікатора, так і до його рівня професійної майстерності.

Разом з тим МПК було запроваджено програму «Національної класифікаційної стратегії», згідно з якою, Національні паралімпійські комітети (НПК) та Національні федерації (НФ) з видів спорту зобов'язані сприяти удосконаленню систем класифікації в різних видах спорту та проводити навчання класифікаторів.

Однією із провідних особливостей адаптивного спорту є система класифікації спортсменів, розподіл їх на класи для участі в змагальній діяльності. Такий розподіл здійснюється у двох напрямках – медичному, заснованому на визначенні в спортсменів «залишкового здоров'я», і спортивно-функціональному, що припускає поділ учасників змагань на класи з урахуванням специфікації рухової діяльності в кожному конкретному виді спорту [5, с. 96].

Мета статті полягає в обґрунтуванні методики проведення діагностики спортсменів з порушеннями розумового та фізичного розвитку згідно з існуючими міжнародними правилами для конкретних видів спорту.

Методи дослідження: аналіз спеціальної науково-методичної літератури, інформаційних ресурсів Інтернет, програмно-нормативних документів для людей з порушеннями фізичного та розумового розвитку, спостереження, бесіди зі спортсменами з вадами фізичного і розумового розвитку та узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. До форми А «Готовність до виконання дій самообслуговування» увійшли чинники, які відображають рівень володіння спортсменом основними побутовими навичками й, тим самим, указують на міру можливості (або неможливості) його частково самостійного функціонування.

До форми В «Готовність до участі в спортивній діяльності» увійшла група чинників, яка відображає ступінь можливостей спортсмена брати участь у спортивній діяльності та рівень його самостійності. Спортивну діяльність даної категорії особи з інвалідністю необхідно розглядати як вид соціальної діяльності, що розкриває їхні можливості до спілкування та суспільної взаємодії, психофізичного та соціального розвитку, а також (в окремих випадках) до професійного діяльності.

До форми С «Готовність до використання соціальних і культурних цінностей суспільства» відносять показники, що з одного боку, розкривають ступінь можливостей спортсменів із порушеннями розумового та фізичного розвитку до взаємодії з соціальним середовищем (комунікативні навички, відповідність поведінки етико-естетичним

нормам суспільства тощо), з іншого – визначають наявність особистісних потреб спортсменів, указують на їхню здатність (або не здатність) до використання матеріальних і духовних цінностей суспільства для їх задоволення.

Форма А і С заповнюється батьками спортсмена або його опікунами (для дітей сиріт – вихователями школи-інтернату), а форма В заповнюється особистим тренером спортсмена.

Для кількісного та якісного аналізу рівнів соціальної адаптації та встановлення ступеня порушень адаптивної поведінки у спортсменів з порушеннями розумового і фізичного розвитку необхідно використовувати рівні готовності, кожний з яких визначається за бальною системою:

- достатній рівень – 3 бала (під час оцінювання нараховується 3 бала) – передбачає можливість спортсмена здійснювати (виконувати) постійно або періодично соціально значущі дії без сторонньої допомоги та інструктування, при можливому незначному зниженні якості та зростанні часу, використаного на виконання;

- мало достатній рівень – 1,5 бала (під час оцінювання нараховується 1,5 бала) – передбачає можливість спортсмена здійснювати певні дії зі сторонньою допомогою або після відповідного (додаткового) інструктування;

- недостатній рівень – 0 балів (під час оцінювання нараховується 0 балів) – вказує на абсолютну (за будь-яких умов) неможливість виконання спортсменом вимоги, що є потенційно значущою для його соціальної адаптації та інтеграції в суспільство [6].

Підсумкові кількісні дані форм А, В, С використовуються для встановлення загального рівня порушень адаптивної поведінки і визначаються як середньоарифметичний показник (М).

На класифікацію спортсмени мають подати наступний пакет документів [6]:

1. Документи, що підтверджують особу.

2. Посвідчення про інвалідність, що викликана розумовою відсталістю.

3. Медична довідка (консультаційний висновок лікаря-психіатра) про встановлений діагноз «розумова відсталість», що повинна мати державне офіційне підтвердження та відповідати всім вимогам (МКХ-10, оскільки МКХ 11/ICD11-WHO ще не вступила в силу).

4. Коди МКХ-10 для ІІ1:

- F70. Розумова відсталість легкого ступеня;

- F71. Розумова відсталість помірного ступеня;

- Q90.1 Трисомія 21, мозаїцизм.

5. Підтвердження про навчання в спеціальному закладі освіти (школі) для дітей та/або дорослих з порушеннями розумового розвитку.

6. Довідка (консультаційний висновок) про результати психологічного обстеження психологом, що підтверджує діагноз спеціаліста (лікаря психіатра). Бажано на момент класифікації мати попередні звіти психолога про оцінку рівня інтелекту, складені до 18 років.

7. Додатково можуть бути представлені інші документи, що підтверджують факт інвалідності та терміни встановлення діагнозу (індивідуальна програма реабілітації інваліда або дитини-інваліда; довідка до акта огляду медико-соціальною експертною комісією, що видається інваліду та ін.). Для більшої достовірності кожен спортсмен повинен мати власну історію встановлення діагнозу інтелектуальної недостатності та рівня адаптивної поведінки віком до 18 років, разом із інформацією про родину, заклад освіти, попередні оцінки рівня IQ (до проходження процедури класифікації).

8. Заповнені форми самооцінювання:

- форма А «Готовність до виконання дій самообслуговування»;

- форма В «Готовність до участі в спортивній діяльності»;

- форма С «Готовність до використання соціальних і культурних цінностей суспільства».

9. Спортсмени з мозаїчним синдромом Дауна (МКХ-10: трисомія 21, мозаїцизм Q90.1), які також відносяться до групи ІІ1, мають додатково надати:

- копію результатів аналізу крові (цитогенетичний аналіз), що підтверджує діагноз Q90.1;

- медичну довідку, що підтверджує відсутність симптоматичної атлантаоаксіальної нестабільності (ААІ).

Психолог/класифікатор встановлює часові терміни подання первинної діагностичної інформації (форми А, В, С), відповідної медичної документації та власне самої процедури психологічної оцінки спортсменів з вадами розумового та фізичного розвитку.

Форми первинної діагностичної інформації

Уважно прочитайте критерії оцінки й заповніть дані форми, оцінивши у балах кожне із наведених у таблицях питань у залежності від ступеня самостійності володіння вами певними уміннями.

П.І.Б. спортсмена _____

Рік і дата народження _____

Де виховується _____

Місце навчання _____

Діагноз (основний та супутній) _____

ФОРМА А. Готовність до виконання дій самообслуговування

**Рівні сформованості соціально значущих показників готовності
до виконання дій самообслуговування**
заповнюється батьками (опікунами, вихователем закладу освіти)

Соціально значущі показники	Кількість балів
Користування ванною (душом)	
Вміння митися	
Догляд за волоссям, нігтями, зубами	
Вміння користуватися туалетом	
Вміння одягатися, доглядати за одягом	
Користування основним кухонним посудом	
Вміння користуватися громадським транспортом, знання правил переходу вулиць	
Користування побутовими газовими або електроплитами	
Вміння підтримувати чистоту житла	
Приготування простих страв	
Вміння прати та прасувати натільну білизну, прості предмети домашнього вжитку	
Вміння користуватися телефоном, викликати необхідну термінову допомогу	
Вміння визначати час за годинником, розпізнавати його сигнали	
Вміння рахувати предмети	
Вміння розпізнавати грошові знаки, користуватися грошима під час здійснення покупок	
Вміння написати власне прізвище, ім'я, адресу	

Загальна кількість балів _____
М (середнє арифметичне) _____

Підпис батьків (опікунів, вихователя школи-інтернату) _____
Дата заповнення _____

ФОРМА В. Готовність до участі в спортивній діяльності

Показники готовності до участі в спортивній діяльності
(заповнюється особистим тренером)

Соціально значущі показники	Кількість балів
Здатність виконувати прості інструкції	
Здатність до оволодіння технікою рухових дій	
Здатність дотримуватися гігієнічних вимог у процесі занять фізичною культурою та спортом	
Здатність долати труднощі в процесі занять фізичною культурою та спортом	
Ретельність, пунктуальність у виконанні навчально-тренувальних завдань	
Вміння взаємодіяти із партнерами у процесі занять фізичною культурою та спортом	
Здатність долати втому вольовим зусиллям у процесі тренувань	
Здатність знайти своє прізвище у стартовому протоколі	
Здатність самостійно виконати передстартову розминку	
Здатність вийти на старт тільки за викликом та у супроводі судді при учасниках	
Здатність долати втому вольовим зусиллям під час змагань	
Здатність адекватно оцінити результати виступу на змаганнях	

Загальна кількість балів _____
М (середнє арифметичне) _____

Підпис тренера _____
Дата заповнення _____

**ФОРМА С. Готовність до використання соціальних
і культурних цінностей суспільства**

**Показники готовності до використання соціальних
і культурних цінностей суспільства**
заповнюється батьками (опікунами, вихователем закладу освіти)

Соціально значущі показники	Кількість балів
Вміння встановлювати і підтримувати відносини із оточуючими	
Вміння адекватно реагувати на зауваження, пораду	
Вміння адекватно реагувати на вияв доброти, любові	
Мовленнєвий розвиток	
Вміння вести розмову	
Дотримання етичних норм поведінки	
Вміння під час розмови доцільно використовувати формули ввічливості	
Вміння адекватно оцінювати результати власної діяльності	
Здатність самостійно організувати свій вільний час	
Наявність стійкого (постійного) інтересу до певного виду суспільної діяльності	
Постійна участь у конкретному виді суспільної діяльності	

Загальна кількість балів _____

М (середнє арифметичне) _____

Підпис батьків (батьків, опікунів, вихователя школи-інтернату) _____

Дата заповнення _____

Вихованців з порушеннями розумового і фізичного розвитку зараховують до спортивних шкіл за умови, коли їх ментальний вік, визначений за методиками Біне та Векслера, є не нижчим 6 років, що відповідає критеріям легкої та помірної розумової відсталості відповідно до діагностичних критеріїв міжнародної статистичної класифікації хвороб десятого перегляду (МКХ-10), у яких відсутні розлади поведінки, що потребують спеціалізованої психіатричної допомоги, та порушеннями фізичного розвитку, що створюють ризик для життя при заняттях спортом.

Висновки. Порівняльний аналіз результатів класифікації доцільно проводити виключно для спортсменів з статусом «підтверджений», тому що погіршення результату класифікації може бути пов'язано із змінами в функціональних можливостях спортсмена. Під час проведення класифікації на чемпіонатах України та міжнародних змаганнях доцільно застосовувати відеознімання як процесу класифікації, так і змагальної діяльності спортсменів. Такі результати можуть бути використані як елемент контролю та наочний засіб для навчання класифікаторів. Матеріали відеознімання змагальної діяльності також використовуються для порівняння можливостей спортсмена на різних змаганнях.

Перспективи подальших досліджень спрямовані на вивчення умов для участі у змаганнях, санкціонованих Міжнародним паралімпійським комітетом.

Література

1. Бойко Г.М. Психологічна класифікація спортсменів з вадами розумового та фізичного розвитку. Педагогіка, психологія та мед.-біол. проблеми фіз. виховання і спорту. 2006. С. 8–13.
2. Бріскін Ю.А., Передерій А.В. Класифікаційні стратегії Паралімпійського спорту. Оздоровча і спортивна робота з неповносправними : зб. наук. ст. з проблем фіз. виховання і спорту та фіз. реабілітації неповн. За ред. Бріскіна Ю., Линця М., Боляха Е., Мічасевича Ю. Львів. Тарас Сорока, 2004. Вип. 3. С. 22–29.
3. Бріскін Ю.А., Передерій А.В., Блінова С.В. Паралімпійська класифікація як лімітуючий фактор досягнення спортивного результату (на прикладі легкої атлетики). Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наук. моногр. За ред. С.С. Єрмакова. Х., 2004. №. 13. С.11–20.
4. Волошко Л.Б., Бойко Г.М. Сучасні підходи до класифікації спортсменів з порушеннями інтелектуального розвитку. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць. За ред. О.В. Тимошенка. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова. Вип. 5 (136) 2021. С. 29–33. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.5(135).07
5. Мазяр В.С., Грибан Г.П. Класифікація спортсменів з порушеннями розумового та фізичного розвитку. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. Науково- педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць. За ред. О.В. Тимошенка. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова. 2024. Випуск 2 (174) 24. С. 95–98. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.2\(174\).22](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.2(174).22)
6. Регламент Про проведення всеукраїнських змагань з видів спорту осіб з порушеннями розумового і фізичного розвитку у 2023 р. 21 с. Chrome-extension://efaidnbmninnibpcjpcglclefindmkaj/https://invasport.dn.ua/wp-content/uploads/2019/03/%D0%92%D0%A0%D0%A4%D0%A0-2019.pdf

7. Розторгуй М. Напрямки оптимізації підготовки класифікаторів у паралімпійському спорті. Молода спортивна наука України. 2012. т. 1. С. 266–270.

8. Спортивна підготовка осіб з відхиленнями розумового розвитку. //chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/<https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/>

References

1. Boyko, H.M. (2006). *Classificatio psychologica athletarum cum defectibus mentis et corporis explicatio. Pedagogia, psychologia et biologia medica. physica problems educatione et ludis.* pp. 8-13.

2. Briskin, Yu.A., Perederii, A.V. (2004). *Classification consilia paralympicarum lusorum. Valetudo ludisque debilibus: coll. de scientia Artem. ex corporis problems educationem ac ludis et physica educatione semper est incompleta. Sub editione Briskina Yu., Lyntsia M., Bolyakh E., Michasevycha Yu, Leopoldis. Taras Soroka.* Vol. 3. P. 22-29.

3. Briskin, Yu.A., Perederii, A.V., Blinova, S.V. (2004). *Classificatio paralympicum tamquam factorem limitantem in ludis consequendis (exempli gratia agone). Pedagogia, psychologia et problemata medico-biologica de educatione physica et ludis: scientia. monogr. Sub editione S.S. Ermakova.* Kh. No. 13. P. 11-20.

4. Voloshko, L.B., Boiko, H.M. (2021). *Moderni ad classificationem athletarum accessus cum defectibus intellectualibus. Acta scientifica apud M.P. Drahomanov NPU. Series 15. Quaestiones scientificae et paedagogicae physicae culturae (culturae physicae et ludibrium): coll. opera scientifica. Sub editione O.V. Tymoshenko Kyiv: npu dictus est M. P. Drahomanov.* Vol. 5 (136). P. 29–33. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2021.5(135).07

5. Mazyar, V.S., Hryban, H.P. (2024). *Classificatio athletarum cum perturbationibus progressionem mentis et corporis. Acta scientifica Universitatis Civitatis Ucrainae Mykhailo Drahomanov. Series 15. Quaestiones scientificae et paedagogicae physicae culturae (culturae physicae et ludibrium): coll. opera scientifica. Sub editione O.V. Tymoshenko Kyiv: Mykhailo Drahomanov Universitas publica. Part 2 (174) 24. P. 95–98. DOI 10.31392/UDU-nc.series15.2024.2(174).22*

6. *Ordinatio in ludis Ucrainis omnibus certandi pro personis cum defectibus mentis et corporis.* (2023). 21 p. Chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/<https://invasport.dn.ua/wp-content/uploads/2019/03/%D0%92%D0%A0%D0%A4%D0%A0-2019.pdf>

7. Roztorguy, M. (2012). *Directiones optimaе disciplinae classiariorum in ludis paralympicis. De ludis iuvenibus scientia Ucrainae.* vol. 1., 266–270 pp.

8. *Ludi disciplina personarum cum defectibus intellectualibus.* //chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/<https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/>

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.4\(177\).09](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.4(177).09)
УДК [796.01:796.032] -055.2

Дейнеко А.Х.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
<https://orcid.org/0000-0001-7990-7999>

Харківська державна академія фізичної культури
Красова І.В.

старший викладач кафедри
<https://orcid.org/0000-0002-8111-3917>

Харківська державна академія фізичної культури
Стадник С.О.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
<https://orcid.org/0000-0001-6694-1098>

Харківська державна академія фізичної культури

ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОГО ОЛІМПІЗМУ ОЧИМА УКРАЇНСЬКИХ Й АМЕРИКАНСЬКИХ СПОРТСМЕНОК

Філософією сучасного олімпізму та його основними принципами стурбовані багато вчених у галузі історії фізичної культури, спорту та олімпійського руху. У статті акцентовано увагу на принципах сучасного олімпізму, які були закладені наприкінці XIX століття бароном П'єром де Кубертеном, ініціатором відродження Олімпійських ігор. Саме він уперше запропонував філософську доктрину олімпізму, засновану на загальнолюдських моральних принципах. Але, як виявилось, спортсмени на різних континентах по різному сприймають філософію сучасного олімпізму. Для дослідження був обраний відносно новий вид спорту Pole dance, який швидко розвивається, набирає популярності в усьому світі, зокрема і в Україні. Поштовхом для дослідження став той факт, що Кеті Коутс, засновниця міжнародної федерації Pole dance разом з прихильниками цього яскравого виду спорту борються за те, щоб він увійшов до програми Олімпійських ігор. В результаті аналізу розширеного гайд - інтерв'ю 14 українських і 16 американських спортсменок, які займаються Pole dance, з'ясувалося, що їхні думки стосовно філософії сучасного олімпізму розділились. Так, українські спортсменки стверджують, що філософія сучасного олімпізму звеличує та об'єднує в гармонійне ціле найвищі якості духу, волі, душі, розуму та тіла, формує повагу до універсальних фундаментальних етичних принципів і ставить спорт на служіння гармонійному розвитку людини. Деяко по іншому думають американські спортсменки: вони частково погоджуються з цитатами філософії сучасного олімпізму, але вважають, що вона має багато недоліків, які потрібно виправити (допінг, політизація та незаконні ставки).